

صد ایران نیستیم

رافائل گروس، مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، به‌رغم تصویب قطعنامه علیه ایران در نشست اخیر شورای حکام آژانس مدعی شد که این نهاد سیاست‌زد ایرانی را دنبال نمی‌کند و درخواست برای همکاری با تهران را تکرار کرد.

مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در مصاحبه امروز با رسانه روسی ایزوستیا گفت که برجام در حال حاضر معنای واقعی ندارد زیرا در واقعیت فارس، گروس می‌گوید: «معتقدم باید به دیپلماسی بازگردیم، برجام را داشتیم اما اکنون فقط یک توافق روی کاغذ است که هیچ‌کس به آن پایبند نیست.»

وی افزود: «تلاش‌هایی اینجا در وین برای احیای آن (برجام) بوده اما متأسفانه با وجود نزدیک شدن به موفقیت، به دلایلی که برای من روشن نیست؛ زیرا مستقیم در این روند نبودم، به جایی نرسیدند. جای تعجب نیست که آمریکا و ایران یکدیگر را به‌خاطر این شکست مقصر می‌دانند.»

مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی همچنین بدون در نظر گرفتن همکاری‌های ایران با این نهاد، گفت که ایران باید به منظور دستیابی به توافق جدید اجازه دهد که بازرسان آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به تاسیسات دسترسی داشته باشند. شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی اخیراً بر مبنای همین ادعاها، بیانیه‌ای ضد ایرانی را تصویب کرد که در آن از ایران خواسته شده همکاری با این نهاد بین‌المللی را افزایش دهد.

یک هفته بعد از آن، خبرگزاری فرانسه گزارش داد که جمهوری اسلامی ایران آژانس اتمی را از توسعه توانمندی‌های هسته‌ای خود مطلع کرده که تروئیکای اروپایی این اقدام را واکنش تهران به قطعنامه ضد ایرانی خواندند و بیانیه‌ای در محکومیت آن منتشر کردند. وزارت امور خارجه ایران ضمن پوچ و بی‌اعتبار خواندن و محکوم کردن بیانیه سه کشور اروپایی، تأکید کرد: «فعالیت‌های صلح‌آمیز هسته‌ای ایران واکنشی نیست و براساس برنامه توسعه ملی هسته‌ای و در چارچوب حقوق و تعهدات بین‌المللی استمرار خواهد داشت.»

پاسخ ظریف به زاکانی

محمدجواد ظریف وزیر امور خارجه پیشین ایران به ادعاهای علیرضا زاکانی کاندیدای انتخابات ریاست جمهوری ۱۴۰۳ در برنامه میزگرد سیاسی پاسخ داد. در بخشی از پاسخ ظریف آمده است: «چگونه آقای زاکانی ادعا می‌کند برجام اراده نظام نبوده است، وقتی که این توافق در مجلس شورای اسلامی، شورای نگهبان و شورای عالی امنیت ملی تصویب شده و مصوبه شورای عالی مورد تأیید مقام معظم رهبری قرار گرفته است؟ خود ایشان در صحبت‌هایشان اذعان می‌کنند که در کمیسیون ویژه مجلس به ریاست ایشان تک‌تک حرف‌ها شنیده و به رای و نظر گذاشته شده است. ایشان تنها در صورتی می‌توانند بگویند برجام اراده نظام نبوده که خود و اقلیت همفکران‌شان را معادل نظام بدانند. از آقای زاکانی که خود را در معرض انتخاب توسط مردم بزرگ ایران قرار داده‌اند انتظار می‌رود بابت نشر این اکاذیب و تشویش اذهان عمومی در آستانه انتخابات، عذرخواهی کنند، تا نیاز به طرح شکایت و پیگیری از طریق مراجع قانونی نباشد.»

و مسئله هسته‌ای حل شود و در عین حال مشکلات بین‌المللی پیدا نکنیم. متأسفانه در اینجا دولت جواب نداد و نه تنها جواب نداد بلکه زمانی که چنین حرفی به کاردار فرانسه در تهران زدند وزارت خارجه فرانسه گفت اگر این خبر زودتر به فرانسه رسیده بود ملاقات تو با آقای سارکوزی لغو می‌شد. می‌شد از این امکانات استفاده کرد و غنی‌سازی را ادامه داد و این تحمیل‌ها را از طرف شورای امنیت بر کشور نداشت و وضعیت کشور را به این تحریم‌ها نرساند. در رابطه با روسیه نیز همین اتفاق افتاد و آقای پریماکف اینجا آمد و گفت اگر قول بدهید آقای پوتین به ایران بیاید و دست‌خالی برنگردد، آقای پوتین را به ایران می‌آورم. این قول را دادم و آقای پوتین آمدند، اما موثرتره در این کار تخریب ایجاد شد. این روند به معنی دیپلماسی هسته‌ای نیست و دیپلماسی این نیست که فقط بنشینند بیانیه بدهند و حرف‌هایی را بزنند و در آخرین دوری که در آلمانی آقای دکتر جلیلی داشت، آنها پیشنهادهایی به ایران کردند که براساس آن می‌شد کارها را مقداری جلو ببریم و آن پیشنهاد این بود که طرف مقابل ۵+۱ گفت غنی‌سازی ۲۰ درصد را متوقف کنید و در کارهای فرد هم مقداری کندی ایجاد شود. آنها اعلام کردند این سه تحریم را برمی‌داریم و ما در پاسخ گفتیم که این کار را می‌کنیم، شما کل تحریم‌ها را بردارید، که به شهادت معاون امور خارجه که در جلسه بوده است این مسائل را مطرح می‌کنم. وقتی طرف مقابل حاضر است چند قدم بردارد، باید ما هم انعطاف داشته باشیم.»

سعید جلیلی روز جمعه در یک تخطف انتخاباتی آشکار همراه با مهدی صفری، معاون دیپلماسی اقتصادی وزارت امور خارجه دولت سیزدهم در میزگرد سیاسی حاضر شد چراکه وزارت امور خارجه مجری برگزاری انتخابات در خارج از کشور است و باید در جریان رقابت‌ها بی‌طرف باشد. با این حال اما صفری در جایگاه مشاور سیاست خارجی جلیلی و احتمالاً گزینه او برای تصدی پست وزارت، در این برنامه در سخنانی که انسجام خاصی نداشت و حتی در میانه با درخواست کاندیدا برای اتمام آن مواجه شد، گفت: «اولین چیزی که ما باید در جهت خلق ارز دنبالش باشیم باید صادرات باشد. ما برداشته شدن موانعی مثل تعرفه‌ها و مسائل دیگر توانستیم به جایی برسیم که دیگر دنبال بازارهای دور که مثلاً صادرات ما به فلان کشور اروپایی پارسال ۳ میلیارد بوده حالا ۱ میلیارد شده که این را توانستیم با کشورهای همسایه جبران کنیم. نکته بعد واردات بود؛ واردات در بخش کشاورزی، ما یک کود خاصی داشتیم که از یک کشور خاص می‌آمد، در دو سال گذشته، ما از ۶ کشور این کود را وارد کردیم که یعنی تعداد منابع، گوشت ما از کشور خاصی در آمریکای لاتین می‌آمد اما الان دو سوم گوشت گاو ما از کشور همسایه تامین می‌شود. در مورد غلات، واردات غلات از کشورهای همسایه ببینید بارها من گفته‌ام آفریقا آینده ماست در جهت صادرات چراکه کشورهای مختلف در آنجا توانستند وارد شوند و عمل کنند و ما نتوانستیم چون ایده روی این کشورها تمرکز نمی‌شده که کار شود و در این دو سال گذشته که تمرکز شده. حالا یکی می‌گوید صادرات‌تان چقدر شده؟ فرض کنید از ۳۰۰ تا شده و یک و خورده‌ای تا دو ولی تا ۱۰ تا جا داره. کار تازه شروع شده و موانعی که بودند و اعتمادسازی که باید با آن‌ها می‌شده. ما صحبت‌های زیادی می‌کردیم اما عمل نمی‌کردیم. شهید امیرعبدالله‌یهان بارها به من می‌گفتند، ایشان مسئول کشورهای عربی و آفریقایی بود و می‌گفت فلانی خیلی سخت است که بتوانیم کالاهای اساسی‌مان را از این کشورها تأمین کنیم. پس همسایگان می‌توانند اولویت باشند. می‌توانند تأمین‌کننده کالاهای اساسی و واردات باشند؛ سوم، انتقال تکنولوژی که در جهت استقلال شما می‌گویید میدان و عمل فقط کار نظامی نیست و کار اقتصادی و استقلال در آن هم لازم است. شما در بخش دارو که انتقال تکنولوژی زیادی داشتیم و داریم یک میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار هم مواد اولیه وارد می‌شد تا مقدار زیادی و تا ۵۰۰ میلیون دلار به‌خصوص در بعضی داروها داخلی شده و این روند همین‌جور با سیاست‌هایی که ایشان مطرح کردند این کار ادامه پیدا می‌کند. پس استقلال در جهت موارد ضروری که ما وابستگی به این کشورها داریم این بسیار می‌توانست مؤثر باشد و در دولت شهید رئیسی این تست شد و نهایی شد. دانش‌بنیان‌ها، یکی از مسائل بسیار مهمی هستند که در دولت شهید رئیسی و ان‌شاء‌الله در دولت آینده همین ادامه پیدا می‌کند. در سال ۱۴۰۰، این کشور ۶۰۰ میلیون دلار صادرات دانش‌بنیان داشت. سال ۱۴۰۲، ۳/۶ میلیارد دلار و برای امسال هم که ایشان خیلی تأکید کردند به ۵ میلیارد دلار. این نشانه صادرات دانش‌بنیان مهم نیست، مهم این است که این کشورها از دید یک کشوری که صاحب تکنولوژی است به شما نگاه می‌کنند که داستان اندوختی و کشور‌های مختلف: الان در اندوختی دستگاه ربات جراحی راه دور برای ۲ هزار کیلومتر یا تجهیزات ایرانی نصب شده است و این اقتدار ما در کشورهاست.»

برجام را داشته و به‌یاد دارد که فضای داخلی کشور چگونه در جریان مذاکرات و پس از توافق، کار را برای مذاکره‌کنندگان سخت کرده بود، در پایان گفت: «نکته آخر را هم در این حوزه خدمت مردم شریف ایران عرض بکنم که مذاکرات در صورتی که به نتیجه مورد نظر برسد، قدرت تصمیم‌گیری و اجماع‌سازی در داخل کشور را داریم و این همان اصل واکنش سریع در سیاست خارجی است که ما متأسفانه کمتر از این اصل استفاده کردیم.»

سعید جلیلی

عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام و شورای راهبردی روابط خارجی در حالی برای ثبت‌نام در انتخابات چهاردهمین دوره ریاست جمهوری وارد وزارت کشور شد که همراهانش شعار «نه سازش، نه تسلیم» سر می‌دادند.

سعید جلیلی کار خود را در وزارت امور خارجه آغاز کرد؛ از کارشناسی به معاونت اداره آمریکا در وزارت خارجه منصوب شد. در زمان احمدی‌نژاد زمره‌هایی برای حضورش به‌عنوان وزیر امور خارجه مطرح بود اما به معاونت اروپا و آمریکای وزارت خارجه منصوب شد. با این حال علاقه رئیس‌جمهور وقت به او موجب شد تا جلیلی در شهریور ۱۳۸۶ با حکم محمود احمدی‌نژاد به‌عنوان دبیر شورایی عالی امنیت ملی منصوب شود، این در حالی است که او یک سال بدون حکم رهبر انقلاب در این جایگاه قرار داشت و در سال ۸۷ بود که آیت‌الله خامنه‌ای، جلیلی را به‌عنوان یکی از دو نماینده خود در شورایی عالی امنیت ملی معرفی کرد.

این کاندیدای انتخابات از مخالفان سرسخت توافق هسته‌ای است. سعید جلیلی در جریان مناظره سال ۱۴۰۰ گفت: «رئیس‌جمهور باید از روابط بین‌الملل فهم داشته باشد و بداند که صحنه چیست و بداند که برجام یک چک بلامحل بود که جواب نداد.»

جلیلی پیشتر نیز دو بار در انتخابات ریاست جمهوری ثبت‌نام کرده است که نخستین بار از حسن روحانی شکست خورد و در دور دوم به نفع ابراهیم رئیسی کنار رفت. در جریان مناظره‌های انتخابات سال ۹۲، علی‌اکبر ولایتی، وزیر امور خارجه پیشین و مشاور امور بین‌الملل رهبر انقلاب که او هم کاندیدای ریاست جمهوری بود، خطاب به جلیلی گفت: «دیپلماسی این نیست که انسان بروه مقابل کشورهای دیگر خطابه بخواند و در مصاحبه مطبوعاتی مطالب خود را بیان کند. دیپلماسی این نیست که ما در یک طرف بنشینیم و آنها در طرف مقابل بنشینند و ما حرف مشخصی را بزنی بدون آنکه اقدامات دیگری در خارج از آن انجام دهیم... هنر دیپلماسی این است که از این فرصت‌ها استفاده کند و اصولگرایی به این معنی است که انعطاف‌پذیر هم باشد، نباید در داخل کشور طوری وانمود کنیم که اصولگرا هستیم و انعطاف‌ناپذیر باشیم، ما مصالح ملی را در دیپلماسی باید به‌طور بهتر تأمین کنیم، باید از دیپلماسی به نفع مصالح ملی استفاده کنیم، دیپلماسی فقط خشونت و سرسختی نشان دادن نیست. دیپلماسی به معنی تعامل و معامله است و با همه کشورها و آنهایی که مذاکره می‌کنیم باید بسیار خوب عمل کنیم و می‌شود در مذاکرات هسته‌ای بهتر از این عمل کرد و اگر این روند موفق بود این مشکلات پیش نمی‌آمد و وضع به اینجا نمی‌رسید.»

این دیپلمات بازنشسته همچنین خاطره‌ای از دوران مسئولیت جلیلی روایت کرد و گفت: «زمانی که هنوز به قطعنامه‌های شورای امنیت علیه ایران در رابطه با مسئله هسته‌ای نرسیده بودیم آقای سارکوزی مستقیم توسط سفیر فرانسه از من دعوت کرد که به پاریس بروم و با آقای سارکوزی مذاکره کنم. بنده با آقای رئیس‌جمهور (احمدی‌نژاد) صحبت کردم و ایشان گفت که دعوت آقای سارکوزی را بپذیر و من به فرانسه رفته، با آقای سارکوزی یک ساعت ملاقات کردم و همان صحبتی که در رابطه با آقای لاریجانی گفتیم ما با آقای سارکوزی درباره عدد سانتریفیوژها به توافق رسیدیم برای اینکه غنی‌سازی را متوقف کنیم و یک چیز بنیابین اتفاق بیفتد و مثلاً هشت هزار سانتریفیوژ ما به ۴ تا ۵ هزار سانتریفیوژ برسد. این موضوع را آقای سارکوزی قبول کرد و گفت با آقای لوید که نفر دوم ایشان بود مذاکره کنیم و ظرف مدت یک هفته آقای لوید در رأس یک هیئت سیاسی و هسته‌ای به ایران بیاید و بعد از دو هفته آقای سارکوزی گفت من می‌خواهم به کشور شما بیایم و ملت شما ملت بزرگی است و دست رهبر این ملت بزرگ را بفشارم. بنده این موضوع را به داخل کشور منتقل کردم و کار متوقف شد و نکته مهم این است که در همان زمانی که بنده با تأکید آقای رئیس‌جمهور فرانسه به آنجا رفتم، قائم‌مقام وزارت امور خارجه، کاردار فرانسه را خواست و به نوعی به او گفت آن کسی که به پاریس آمده نماینده ما نیست و شما باید فلان آقا را قبول می‌کردید. ما قرار گذاشته بودیم که نفر دوم فرانسه به ایران بیاید و قرارهای اولیه این بود که آنها پذیرفته بودند که سانتریفیوژها در مقیاس کمتر کار کنند و بحث کنیم تا به جایی برسیم تا از بن‌بست بیرون بیاییم و به شورای امنیت نرویم و هم غنی‌سازی را داشته باشیم و هم اینکه سانتریفیوژهای ما کار کنند

محمدباقر قالیباف:

برجام باعث شد ما در حوزه سیاست خارجی در ارتباط با آمریکا درس بزرگی بیاموزیم؛ در گذشته گمان می‌شد اگر با آمریکا مذاکره مستقیم کنیم همه موضوعات حل خواهد شد. ولی مذاکرات مستقیم انجام شد و فارغ از خوب یا بد بودن آن برجام اتفاق افتاد و توافق بر روی کاغذ صورت گرفت ولی همه دیدیم که با یک تغییر در آمریکا، این توافقنامه تبدیل به یک کاغذ باطله شد و نشان داد که آمریکایی‌ها قابل اعتماد و صادق نیستند و به دنبال منافع خود هستند. او همچنین در مخالفت با گروه ویژه اقدام مالی گفت: «FATF ابزار جدید همان نظام سلطه است که مثل شرکت‌های چندملیتی که در ابعاد دیگر کار می‌کنند و هرکدام‌شان ماهیت دولت‌های قدیم را چند برابر و با قدرت نفوذ و تأثیرگذاری بیشتر عهده‌دار می‌شوند، عمل می‌کنند.»

قالیباف در این مصاحبه همچنین شعار دولت سیزدهم در حوزه سیاست خارجی را تکرار کرد و گفت: «اولویت ما هم در سیاست خارجی ارتباط با همسایگان و کشورهای دوست و اسلامی منطقه است.»

محمدباقر قالیباف که روز یکشنبه در میزگرد سیاسی در صداوسیما شرکت کرد، کاظم غریب‌آبادی، معاون حقوق بشر قوه قضائیه و نماینده پیشین ایران نزد سازمان‌های بین‌المللی مستقر در وین را در کنار خود داشت که به اعتقاد تحلیلگران، گزینه او برای وزارت امور خارجه است.

غریب‌آبادی در این میزگرد در تشریح برنامه‌های قالیباف در حوزه سیاست خارجی گفت: «مقابله با تحریم‌ها به‌ویژه از طریق خنثی‌سازی تحریم همانگونه که مقام معظم رهبری هم فرمودند با استفاده از فعال‌سازی تمامی ظرفیت‌های داخلی یک برنامه کاملاً قطعی خواهد بود. همزمان هم مذاکرات رفع تحریم را دنبال خواهیم کرد انشاء‌الله، در مذاکرات هدف اصلی ما لغو واقعی تحریم‌ها است نه لغو حقوقی تحریم‌ها روی کاغذ، این نکته اساسی و کلیدی است که باید به آن توجه کنیم.»

وی افزود: «این نمی‌شود که جمهوری اسلامی ایران ابعادی از برنامه هسته‌ای خودش را با متوقف کند یا به حالت تعلیق دربیورد یا محدودسازی هسته‌ای انجام بدهد ولی در ازای آن کشورهایی مثل آمریکا که طرف تفاهم بودند ادعا بکنند که من هم دستکاری‌هایی را در قوانین داخلی خود انجام دادم پس تعهدات خود را انجام دادم تا مادامی که نتایج ملموسی برای ایران نداشته باشد از نظر ما این‌ها تعهداتی است فقط روی کاغذ و یک تعهدات حقوقی غیرقابل تضمین و غیرقابل اجرا و این ارزشی ندارد و همین می‌شود که ما شاهد آن بودیم که می‌بینیم حتی اشاره‌های متعددی را می‌شود کرد که ما فلان سفارتخانه‌مان در فلان کشور اروپایی و حتی غیراروپایی، حتی امکان افتتاح یک حساب بانکی را ندارد یا اینکه آن تفاهمات هم در حال اجرا بود تا چه برسد به اینکه تجارت خارجی ایران بخواهد آزاد باشد و ما حتی شاهد سرمایه‌گذاری خارجی باشیم، اساساً مهم‌ترین ایراد و اشکال کار این است که تعهدات هسته‌ای ایران همواره عینی و قطعی بوده و تعهدات رفع تحریمی متأسفانه روی کاغذ بود و ضمانت اجرایی نداشت، این مشکل اساسی کار بود.»

معاون رئیس قوه قضائیه تشریح کرد: «اتفاقی که باید بیفتد این است که در هر مذاکره و توافقی باید انتفاع اقتصادی مردم ایران تضمین بشود. این راهبرد اساسی در بحث رفع تحریم و مذاکرات رفع تحریمی خواهد بود باید به‌طور شفاف مشخص بشود که در ازای تعهداتی که ایران در حوزه هسته‌ای انجام می‌دهد فروش نفت ایران، عملیات بانکی، تجارت خارجی، سرمایه‌گذاری خارجی و موارد مشابه و مهم دیگر ایران باید کاملاً آزاد باشد، در واقع آن کاری که انشاء‌الله انجام خواهیم داد و در مذاکرات هسته‌ای تأکید خواهیم کرد و آن چیزی که برای ما مهم است، این است که به هر میزانی که ایران خودش تصمیم می‌گیرد باید بتواند نفت خود را بفروشد و پول آن را از مسیر رسمی بانکی دریافت بکند، یک شبکه پرداخت رسمی داشته باشد و تجارت خارجی و سرمایه‌گذاری خارجی هم کاملاً آزادانه انجام بشود، اگر این اتفاق بیفتد تعهدات هسته‌ای ایران هم طبیعتاً قابل اجرا خواهد بود؛ این چیزی است که در قانون راهبردی مصوب مجلس شورای اسلامی هم مینا قرار داده شده و اسم آن انتفاع اقتصادی گذاشته شده است. مابه‌ازای تعهدات هسته‌ای ایران از دید ما تعلیق حقوقی تحریم‌ها روی کاغذ نیست بلکه لغو واقعی تحریم‌ها و انتفاع مشخص اقتصادی مردم ایران هست و اساساً قانون اقدام راهبردی اجازه دیگری هم برای توافق به هر دولتی نخواهد داد، از سوی دیگر این را هم عرض کنم که در صورت حصول به اجرای توافق و تفاهم، اجرای هر تعهد و نقض هر تعهد را هم به‌طور جدی پیگیری خواهیم کرد، هزینه‌های مازاد برای هر طرف یا طرف‌هایی که تعهدات خودشان را نقض بکنند ایجاد خواهیم کرد و اجازه پیشبرد مسیر همزمان تعامل و فشار را نخواهیم داد.»

غریب‌آبادی که سابقه حضور در روند مذاکرات